

ثروت حقیقی چیست؟

حمید عباسی جامد

«وما أموالکم ولا اولادکم بالئی تقریکم عندنا زلفی الا من آمن وعمل صالحاً فأولئک لهم جزاء الضعف بما عملوا وهم فی الغرفات آمنون»

اموال و فرزندانان چیزی نیست که شما را در نزد ما مقرب گرداند، لکن کسانی که ایمان بیاورند و عملی شاسته کنند در مقابل آنچه انجام داده اند پاداششان دو برابر است و آنان در غرفه‌های بهشت آسوده خاطرنند. (سوره سبأ، آیه ۳۷)



معیار اصلی ارزش‌های انسانی و آنچه مایه تقرب به درگاه الهی می‌شود ایمان و عمل است. حال اگر این ایمان و عمل صالح با توانگری و ثروت جمع شود؛ چه نیکو؛ و اگر چنین نشد، فقر و نداری نشانه محرومیت از درگاه الهی نیست. اساساً این تصوّر غلطی است که بگویند مرفهان چون محبوب خداوند بوده‌اند خدا به آنها ثروت بخشیده است. چه بسیار اشخاص محرومی که با تهی‌دستی آزموده می‌شوند و به برترین مقامات می‌رسند. ابوذر می‌گوید: «پیامبر(ص) در سایه کعبه نشست بود، چون مرا دید فرمود: به خداوند کعبه که همانانند زیان کاران. عرض کردم: چه

کسانی؟ فرمود: «آنان که مال و ثروت بیش‌تری دارند،» مگر کسی که از پیش رو پشت سر و از چپ و راست انفاق و بخشش کند و این افراد اندک‌اند.»

قرآن عامل پایداری نعمت‌ها و عمران و آبادی سرزمین‌ها و شهرها را ایمان و تقوا معرفی کرده است. تقوا تلاش و کوشش به همراه روح پرهیزکاری است. گشایش مالی در زندگی انسان‌ها در گرو تقواست. «و من یتق الله یجعل له مخرجاً و یرزقه من حیث لا یحتسب» (سوره طلاق، آیات ۳ و ۲)

یکی از ویژگی‌های مادی انسان ثروت‌طلبی و مال‌اندوزی اوست. اسلام طرف‌دار رفاه عمومی و مخالف انباشت ثروت و نیز ثروت‌های بادآورده است. آنان که مال خود را بر روی هم انباشته می‌کنند به گمان این که با آن جاودانه می‌شوند اهل عذابند. بخیلان نپندارند که انباشت ثروت به نفع آنان است؛ این کار برای آنان سرانجامی شوم دارد.

خداوند، ارث را انتقال قانونی و آرام ثروت از نسلی به نسل دیگر بیان می‌کند. باید گفت: که قانون ارث، مانند سایر احکام اسلامی، مطابق فطرت آدمی وضع شده است بطوری که مورد پذیرش هر انسان هوشمند و عاقلی است؛ زیرا با مرگ وجود شخصی از این دنیا می‌رود، اما اموال او، که محصول کار و تلاش او بوده است، به نسل بعدش و نزدیکانش منتقل می‌شود؛ و این قانون موجب می‌شود امید انسان به کار و تلاش تقویت شود، زیرا می‌داند که بعد از او، و فرزندانش، که همه هستی و یادگار اویند، از نتیجه عملش بهره‌مند می‌شوند.

تقوا، وصیت خدا به همه عصرها و نسل‌هاست. «ولقد وصینا الذین اوتوا الكتاب من قبلکم وایاکم ان اتقوا الله...» (سوره نسا، آیه ۱۳۱)

گرچه دنیاداران بی‌ایمان شما را مسخره می‌کنند، در قیامت برتری با اهل تقواست. ثروتمندان مشرک قریش همانند ابوجهل و هشام، که زندگی مرفهی داشتند، گروهی از مسلمانان و اصحاب خاص پیامبر، همچون عمار و صهیب و بلال، را که فقیر و تهی‌دست بودند، مسخره می‌کردند و می‌گفتند: محمّد می‌خواهد با این گدایان کار دنیا را منظم کند. او اگر شخصیت داشت و از طرف خدا بود، اشراف و بزرگان از او پیروی می‌کردند.

پس این آیه نازل شد: «زین للذین کفروا الحیاة الدنیا و یسخرن من الذین آمنوا والذین اتقوا فوقهم یوم القیامة...» (سوره بقره، آیه ۲۱۲) «زندگی دنیا در نظر کسانی که کفر ورزیده‌اند آراسته شده است و مؤمنان



«تهی دست» را مسخره می‌کنند؛ درحالی که آنها که پروا پیشه‌اند در روز قیامت از آنان برتر و بالاترند...»
و به سخنان بی‌پایه و اساس آنها پاسخ گفت.

یکی از بارزترین شخصیت‌هایی که مشهور به زراندوزی و ثروتمندی است. قارون می‌باشد، او گنج‌های بسیاری داشت، بطوری که انسانهای تنومندی را به خدمت گرفته بود تا از گنج‌های او پاسداری و نگهداری کنند. «ان قارون كان من قوم موسى فبغى عليهم و آتيناہ من الكنوز ما ان مفاتحه لتنوا بالعصبة اولي القوة...» (سوره قصص، آیه ۷۶)

مردمی که قارون و ثروت و زیورش را دیدند و عده‌ای از آن مردم که خواهان دنیا و اموال آن بودند گفتند: ای کاش آنچه به قارون داده شده است بما نیز داده شده بود... «يا ليت لنا مثل ما اوتى قارون...» (سوره قصص، آیه ۷۹)

سرانجام آن تبهکاری‌ها و برتری جویهای قارون این شد که خداوند قارون و قصر و زیورآلات و طلایش را در زمین فرو برد. «فخسفنا به و بداره الارض...» (سوره قصص، آیه ۸۱) و این چنین است سرانجام شوم مال اندوزان برتر طلب.